

nodig. De meeste leden van de colonne weigerden, zich daarvoor ter beschikking te stellen, enkelen deden het wèl en werden na aankomst in Parijs met allerlei taken belast, o.m. bij de *United Nations Relief and Rehabilitation Organisation*. Polak Daniëls bleef diep teleurgesteld in Zwitserland achter – van zijn opzet was niets terechtgekomen.

*

Wij komen nu tot een laatste punt dat wij impliciet al raakten toen wij het over de hulpcolonne-Polak Daniëls hadden: wat heeft de regering in het algemeen gedaan om gevangenen en gedeporteerden, voorzover zij zich na Duitslands ineenstorting buiten Nederland zouden bevinden, zo spoedig mogelijk te benaderen en hen naar Nederland te doen terugvoeren? Trouwens, niet alleen gevangenen en gedeporteerden moesten terugkeren maar ook de krijgsgevangenen en de in het kader van de arbeidsinzet naar Duitsland, Frankrijk en België getransporteerde arbeiders.

Voor de repatriëring van al deze '*Displaced Persons*' (ontheemden) had minister van den Tempel eind '43 in Londen een Regeringscommissariaat voor de Repatriëring in het leven geroepen. G. F. Ferwerda, gewezen directielid van de *Unilever* en gewezen lid van de Nederlandse Scheepvaart- en Handelscommissie (de commissie die tot in de zomer van '44 de Nederlandse koopvaardijvloot onder haar beheer had), was, gelijk al vermeld, tot regeringscommissaris benoemd. De bedoeling was dat in zijn opdracht 'repatriëringsofficieren' naar Duitsland zouden gaan om daar het vertrek van de Nederlandse ontheemden voor te bereiden.

Kolonel mr. H. J. Kruls die in Londen het Militair Gezag voorbereidde, was, zoals wij in deel 9 uiteenzetten (nl. in de paragraaf 'Van den Tempel en de repatriëring' van hoofdstuk 17), een verklaard tegenstander van deze opzet. *Hij* meende (maar zijn argumentatie maakte op van den Tempel die van de gehele opzet van het Militair Gezag niets wilde weten, geen indruk) dat met name de repatriëring uit Duitsland (daar zaten veruit de meeste ontheemden) beter aan het Militair Gezag zou kunnen worden opgedragen. Immers, hoe zou de situatie zijn? Duitsland zou een militaire bezetting krijgen en te voorzien viel dat alleen militairen zich er zouden kunnen verplaatsen; werd zijn Militair Gezag met die repatriëring uit Duitsland belast, dan zou hij via de afdeling-Duitsland van de *Civil*